

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Środowiska

KSI-4111-01-07/2012
K/12/001

Warszawa, dnia 10 grudnia 2012 r.

**Pan
Krzysztof Chojniak
Prezydent Miasta
Piotrkowa Trybunalskiego**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Środowiska, przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, zwanym dalej „Urzędem”, w zakresie stanu realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zwanego dalej „KPOŚK” lub „Programem”. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2012 r. oraz badano działania wcześniejsze w zakresie czynności planistycznych, przygotowawczych i organizacyjnych, dotyczących realizacji zadań KPOŚK, mających wpływ na ich wykonanie po dniu 1 stycznia 2010 r., lub których efekty wystąpiły po dniu 1 stycznia 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na rzecz realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W badanym okresie na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, zwanego dalej „Miastem”, funkcjonowała aglomeracja *Piotrków Trybunalski* o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) – 146.660, wyznaczona przez Wojewodę Łódzkiego rozporządzeniem Nr 7/08 z dnia 21 kwietnia 2008 r.². Obszar aglomeracji obejmował swym zasięgiem część terenu Miasta, 10 miejscowości z gminy Sulejów, cztery miejscowości z gminy Rozprza oraz pięć miejscowości z gminy Grabica wraz z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Piotrkowie Trybunalskim. Zgodnie z uzasadnieniem do ww. rozporządzenia, na terenie aglomeracji planowano wybudować 88 km sieci kanalizacji sanitarnej i przyłączyć do niej 12.472 osoby. W 2012 r., w Urzędzie, podjęto prace związane z weryfikacją istniejącej aglomeracji. W ich efekcie opracowano propozycję zmiany aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, którą w marcu 2012 r. przekazano do Urzędu

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 2 czerwca 2012 r.

² Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2008 r. Nr 135, poz. 1323. Z dniem wejścia w życie tego rozporządzenia straciło moc rozporządzenie Nr 19/06 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji *Piotrków Trybunalski* (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 176, poz. 1403).

Marszałkowskiego w Łodzi. W porównaniu do obszaru i granic aglomeracji wyznaczonej w 2008 r., w projekcie tym zaproponowano wyłączenie z aglomeracji miejscowości położonych na terenie gmin Sulejów, Rozprza i Grabica wraz ze zmniejszeniem RLM aglomeracji do 92.370. W trakcie prac nad ww. projektem, Wójtowie Gmin Rozprza i Grabica zadeklarowali chęć wyłączenia terenów tych gmin z obszaru aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, argumentując to m.in. niskim wskaźnikiem poziomu koncentracji zaludnienia oraz brakiem uzasadnienia ekonomicznego dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej na tym terenie. Z kolei Burmistrz Sulejowa, w lutym 2012 r., poinformował Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, iż gmina Sulejów nie zamierza wносить zmian do istniejącej aglomeracji, wskazując iż pozostawienie w aglomeracji części terenów tej gminy jest uzasadnione ekonomicznie i terytorialnie ze względu na bliskość oczyszczalni w Piotrkowie Trybunalskim. Ponadto Burmistrz Sulejowa poinformował, iż rozpoczęcie inwestycji polegających na budowie sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy, w granicach aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, uzależnione jest od pozyskania środków zewnętrznych. W przygotowanej w Urzędzie i przekazanej Marszałkowi Województwa Łódzkiego propozycji zmiany aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, pomimo ww. stanowiska Burmistrza Sulejowa, wyłączono z obszaru planowanej aglomeracji także tereny gminy Sulejów. W trakcie kontroli wyjaśniono, iż jedynym powodem tego wyłączenia był brak zapewnienia przez Gminę Sulejów realizacji inwestycji KPOŚK w terminie do 2015 r. W ocenie NIK, zgłoszenie przez Urząd propozycji wyłączenia terenów gminy Sulejów z aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, tylko z powodu braku jednoznacznego zagwarantowania przez tę gminę środków na realizację inwestycji w terminie do 2015 r., nie powinno stanowić przesłanki do tego wyłączenia, bowiem zgodnie z art. 43 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne³, aglomeracja oznacza teren na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych. Ponadto, zdaniem NIK, wyznaczenie obszaru i granic aglomeracji nie powinno wynikać z faktu zapewnienia bądź niezapewnienia środków na realizację niezbędnych działań w celu wyposażenia aglomeracji w system zbierania ścieków komunalnych, lecz powinno zależeć od spełnienia wymogów określonych w § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji⁴.

W drugiej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zatwierdzonej przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r.⁵, zwanej dalej „AKPOŚK 2009”, oraz w trzeciej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zatwierdzonej przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r.⁶, zwanej dalej „AKPOŚK 2010”, w której przesunięto terminy realizacji inwestycji wskazanych w AKPOŚK 2009, w aglomeracji *Piotrków Trybunalski* zaplanowano w latach 2007–2015: wybudowanie 20 km sieci kanalizacji sanitarnej i modernizację 18,4 km sieci oraz uzyskanie przyrostu 4.880 mieszkańców korzystających z sieci, z terminem osiągnięcia efektu ekologicznego do 2014 r.; modernizację istniejącej oczyszczalni z „nonPUB1”⁷ do „PUB1”⁸ wraz ze zmniejszeniem jej przepustowości z 30.400 m³/dobę do 16.000 m³/dobę oraz wydajności z 202.667 RLM do 135.000 RLM, z terminem osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków do 2014 r.

³ Dz. U. z 2012 r., poz. 145.

⁴ Dz. U. Nr 137, poz. 922.

⁵ Opublikowanej w obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie ogłoszenia krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz jego dwóch aktualizacji (M.P. Nr 58, poz. 775).

⁶ Opublikowanej w obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. Nr 62, poz. 589).

⁷ Oczyszczalnia biologiczna niespełniająca standardów odprowadzanych ścieków, w zakresie usuwania N i/lub P, dla aglomeracji ≥ 100.000 RLM.

⁸ Oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków N i P, spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji ≥ 100.000 RLM.

Dane o inwestycjach planowanych w aglomeracji, zawarte w AKPOŚK 2009 i AKPOŚK 2010, różniły się od informacji, przekazanych przez Wiceprezydenta Miasta na potrzeby drugiej aktualizacji KPOŚK. Zarówno w AKPOŚK 2009 oraz AKPOŚK 2010, zwiększono, w stosunku do zgłoszonych przez Wiceprezydenta Miasta, plany rozwojowe systemów kanalizacyjnych na lata 2007–2015, tj. w przypadku: długości budowanej sieci kanalizacji sanitarnej z 17,8 km do 20 km (zwiększenie o 12,4%), długości modernizowanej sieci z 16,4 km do 18,4 km (zwiększenie o 12,2%), a w zakresie przyrostu mieszkańców korzystających z sieci z 3.880 mieszkańców do 4.880 (zwiększenie o 25,8%).

W informacjach o inwestycjach planowanych w aglomeracji, w ramach KPOŚK, przekazanych przez Wiceprezydenta Miasta na potrzeby drugiej i przygotowywanej czwartej aktualizacji Programu, ujęto prace przewidziane do realizacji przez Miasto. Nie uwzględniono natomiast budowy sieci kanalizacji sanitarnej, planowanej na terenie pozostałych gmin aglomeracji *Piotrków Trybunalski*. Nieujęcie tych zadań wyjaśniono w trakcie kontroli brakiem zapewnienia przez gminy realizacji przedmiotowych planów.

Zadania ustalone w KPOŚK, na terenie Miasta, w granicach aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, realizowane były przez jednostki organizacyjne Urzędu przy udziale pracowników Piotrkowskich Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Piotrkowie Trybunalskim, której założycielem i jedynym udziałowcem było Miasto. Efektem działań było wybudowanie na terenie Miasta, w latach 2007–2012 (do 30 czerwca), łącznie 11 km sieci kanalizacji sanitarnej, z czego 3,8 km, tj. 34,5%, zrealizowano w okresie objętym niniejszą kontrolą. Długość sieci wybudowanej na terenie aglomeracji w latach 2007–2012 (do 30 czerwca), stanowiła 55% długości planowanej według AKPOŚK 2009 i AKPOŚK 2010, natomiast 61,8% długości, wskazanej przez Wiceprezydenta Miasta w informacji złożonej na potrzeby drugiej aktualizacji KPOŚK, oraz 12,5% długości planowanej, według uzasadnienia do rozporządzenia Nr 7/08 Wojewody Łódzkiego z dnia 21 kwietnia 2008 r. Ponadto w latach 2007–2012 (do 30 czerwca), zmodernizowano łącznie 10,3 km sieci kanalizacji sanitarnej, z czego 10 km, tj. 97,1%, zrealizowano w okresie objętym niniejszą kontrolą. Długość sieci zmodernizowanej na terenie aglomeracji w latach 2007–2012 (do 30 czerwca), stanowiła 56% długości planowanej według AKPOŚK 2009 i AKPOŚK 2010, natomiast 62,8% długości, wskazanej przez Wiceprezydenta Miasta w informacji złożonej na potrzeby drugiej aktualizacji KPOŚK. W trakcie realizacji pozostawało przedsięwzięcie, obejmujące m.in. budowę 17,8 km sieci kanalizacji sanitarnej w ramach zadania *Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Trybunalskim*, z czego do 30 czerwca 2012 r. wybudowano 3 km. Na realizację tego przedsięwzięcia, a także na modernizację kanalizacji ogólnospławnej o długości 13,5 km oraz na rozbudowę i modernizację istniejącej w aglomeracji oczyszczalni ścieków, Prezydent pozyskał, w listopadzie 2011 r., dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności. Zgodnie z informacjami przekazanymi do Urzędu przez Wójtów Gmin Rozprza i Grabica oraz Burmistrza Sulejowa, na pozostających w granicach aglomeracji terenach tych gmin, w latach 2010–2011, nie wybudowano sieci kanalizacji sanitarnej.

W okresie objętym kontrolą, na terenie aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków w Piotrkowie Trybunalskim. Oczyszczalnia ta nie zapewniała oczyszczania ścieków w odpowiednim stopniu – w okresie objętym kontrolą występowały na niej przekroczenia dopuszczalnych stężeń azotu ogólnego w odprowadzanych ściekach, a w rocznych informacjach z realizacji KPOŚK, klasyfikowano ją jako oczyszczalnię biologiczną, niespełniającą standardów odprowadzanych ścieków w zakresie usuwania azotu i/lub fosforu, dla aglomeracji powyżej 100.000 RLM. W wyniku podjętych działań w celu zapewnienia środków na modernizację i rozbudowę ww. oczyszczalni, m.in. w zakresie obiektów oczyszczania mechanicznego jak również technologii biologicznego oczyszczania ścieków, w listopadzie 2011 r. pozyskano dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013. Po

zakończeniu prac projektowych, związanych z modernizacją i rozbudową oczyszczalni, w grudniu 2011 r., wszczęto w Urzędzie postępowanie dotyczące wyboru wykonawcy robót. Z powodu długotrwałej procedury odwoławczej, umowę z wykonawcą – jak wyjaśniono – planowano podpisać we wrześniu 2012 r., a zakończenie eksploatacji próbnej zmodernizowanej i rozbudowanej oczyszczalni oraz uzyskanie efektu ekologicznego, zaplanowano do końca 2014 r.

Od grudnia 2008 r. koordynowanie zadań w zakresie KPOŚK, zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, przypisano wyznaczonej komórce – Jednostce Realizującej Projekt, która także wykonywała czynności związane z przygotowaniem do realizacji zadania *Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Trybunalskim*. Z kolei od lutego 2011 r. koordynowaniem zadań w zakresie KPOŚK zajmowało się Biuro Inżyniera Miasta.

W badanym okresie, w Urzędzie, nie planowano i nie przeprowadzano audytów, ani kontroli wewnętrznych, dotyczących realizacji zadań ujętych w KPOŚK. Analiza ryzyka przeprowadzona na potrzeby sporządzania planów audytu na lata 2010–2012 nie wykazała konieczności objęcia audytem zadań realizowanych w ramach Programu.

W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2012 r. poniesione przez Miasto koszty realizacji zadań KPOŚK w aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, wyniosły łącznie 14.663,7 tys. zł, z czego dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności stanowiło 9.964,5 tys. zł, tj. 68%. Analiza wydatków z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2007 r. – *Prawo zamówień publicznych*⁹, poniesionych na realizację dwóch umów, w łącznej kwocie 1.760,7 tys. zł, których przedmiotem była budowa sieci kanalizacji sanitarnej, nie wykazała nieprawidłowości.

Spśród trzech wniosków pokontrolnych, sformułowanych przez NIK po kontroli realizacji KPOŚK, przeprowadzonej w Urzędzie w 2008 r., dwa zostały zrealizowane. Nie w pełni wykonano natomiast wniosek dotyczący rzetelnego sporządzania informacji z realizacji KPOŚK, gdyż w sprawozdaniu za 2009 r. poniesione nakłady na realizację zadań Programu wykazano w złotych, zamiast w tysiącach złotych. Analiza sporządzonych w Urzędzie sprawozdań za 2010 r. i 2011 r. nie wykazała nieprawidłowości.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- dokonanie analizy zasadności wyłączenia terenów gminy Sulejów z obszaru aglomeracji *Piotrków Trybunalski*, w oparciu o wymogi zawarte w § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji, oraz ewentualne podjęcie działań w celu ponownego ujęcia tych terenów w granicach aglomeracji,
- zapewnienie rzetelnego sporządzania rocznych informacji z realizacji KPOŚK.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Środowiska, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Prezydenta o przekazanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

---

⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 z późn. zm.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezydentowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.